

BESLUT

2018-11-12

Dnr: 18/01763

SAKEN

Bauta, SVT2, 2018-05-22, inslag i ett humorprogram; fråga om mediets genomslagskraft

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

INSLAGET

Inslaget var den sista delen i en sketch som var uppdelad i flera delar i programmet. Sketchen handlade inledningsvis om en kvinna som var besatt av homosexuella män. I det avslutande inslaget träffade kvinnan en manlig vän som hon varit ifrån en längre tid och bland annat följande sades.

(Kvinna) – Jag har slutat med bögar. Har varit clean i nu, ja, fem månader. Jag insåg att jag inte kunde hantera det. Men det är klart man saknade det, det var ett annat liv.
(Vän) – Mm, jag är uppriktigt glad över att se att du mår bra. Nu måste jag dra, men vi kanske springer på varandra i framtiden. (Kvinna) – Ja, det hoppas jag [...].

Vännen försvann och kvinnan sprang därefter exalterat till en lekplats där en annan man – iklädd kolt – satt på en vippgunga. I sekvensen sades följande.

(Kvinna) – Nu kommer jag! Åh, är det inte min favvosame? Vill du ha lite renskav?
(Man) – Aa. (Kvinna) – Vill du det? (Man) – Ja! (Kvinna) – Åh, ska du få! Åh, renskav är typ som vatten för dig. Åh, kan inte du samejoddla lite? (Man) – Okej! [mannen gör ett jokkliknande läte]. (Kvinna) – Åh, du låter precis som han i mello. Kan inte du fånga mig? (Man) – Okej! (Kvinna) – Låtsas att jag är en ren! (Man) – Okej, nu ska jag öronmärka dig!

I sekvensen klappade kvinnan mannen på kinden och matade honom med något som skulle framstå som renskav. I slutet av sekvensen satte kvinnan ett troféhorn på huvudet varpå mannen använde ett lass för att låtsas som att han jagade och fångade henne.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att inslaget var fruktansvärt kränkande på det sätt som det ironiserade och förlöjligade samer. Anmälaren anför att inslaget gav honom, och många andra, avsmak.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft och anför i huvudsak följande.

Det anmälda inslaget var en satirisk sketch om fördomar och politisk korrekthet. Eftersom sketchen är uppdelad i flera delar i programmet ska den bedömas i sin helhet. Sketchen handlade om den ”bögberoende” Pernilla och har olika nyanser i flera lager. Den slår mot fördomen att män inte kan vara ”bara vän” med en kvinna, att det ska verka lätt att ha en sexuell läggning som inte hör till normen, underliggande rasism och homofobi, samtidigt som den driver med så kallade ”faghags” (kvinnor som föredrar att ha vänskapsrelationer med homosexuella män) med mera. Sketchen mellanlandar i en drift med den romantiska komedin för att sluta med att Pernilla inte hade slutat med ”beroendet” av de överdrivna intensiva vänskapsrelationerna. I hemlighet hade hon i stället bytt ut vänskapen med sin homosexuelle vän mot ett likadant förhållande fast med en samisk man. Satirens udd siktade inte mot gruppen samer eller någon samisk individ utan var en drift med att människor inte nödvändigtvis förändras i grunden bara för att det skett på ytan. Sketchen visar på hur lätt det kan vara att normen får företräde trots att ett samhälle på ytan tar avstånd från fördomar.

Skådespelaren som spelar samen i sketchen – som själv är same och som också har varit med och skrivit manus – har kommenterat sketchen. Han menar att gruppens sammansättning ger ett större utrymme att driva med fördomar och politisk korrekthet, men att han alltid ställer sig frågan hur humorn kan mottas av minoriteter. Han framhåller att det är viktigt att inte: ”hamna i en oschysst kontext när man ska göra komiska poänger med minoriteter”. Vidare anför skådespelaren följande om den aktuella sketchen.

Faghagssketchen handlar lite grovhugget om människor som gärna är del av en kultur, så länge den uppfyller deras förväntningar. Sketcherna utspelar sig i en fiktiv värld där alla bögar passar in i en faghags drömbild medan alla heteros ägnar sig åt att sätta betyg på hamburgare. Det finns motsvarande människor kring den samiska kulturen: människor som är väldigt intresserade av samisk kultur och att umgås med samer, och som blir besvikna när de samer som de umgås med inte är lika exotiska som de föreställt sig.

Samen i den aktuella scenen är så som en same borde vara enligt en sådan person som beskrivs ovan och alltså en parodi på en sådan stereotyp.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (16 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen tillämpas bland annat när det gäller program eller inslag som kan uppfattas som diskriminerande. Den innebär enligt granskningsnämndens praxis att programföretaget inte får sända program eller inslag som är uppenbart kränkande mot bland annat något av könen eller mot människor med viss hudfärg, nationalitet, religion eller sexuell läggning.

Enligt granskningsnämndens praxis gäller vida ramar för vad som får sägas i program som har en tydlig parodisk, ironisk eller satirisk karaktär.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden har förståelse för att inslaget kunde uppfattas som stötande. Av nämndens praxis följer dock att det inte är så att varje inslag som kan uppfattas som kränkande eller stötande strider mot sändningstillståndet. Nämnden anser att det aktuella inslaget inte var utformat på ett sådant sätt att det passerade gränsen för vad som kan accepteras i ett humorprogram. Inslaget strider därför inte mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Staffan Dopping, Malin Bergström och Bo-Erik Gyberg efter föredragning av Gustav Aspengren.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Gustav Aspengren